

Pledari grond ussa sin CD-ROM

■ **(anr/fa) L'entschatta da december cumpara la pli nova versiun dal Pledari grond. Sper ils stgars 200000 plects chattan ins qua uss er la conjugaziun da 4500 verbs. Er la tschertga da plects è vegnida optimada.** Ch'els clomian ils mediums da massa en Chasa Rumantscha adina cur ch'i hajan da comunitgar insatge che haja da far cun la lingua, ha salidà ier *Gion Antoni Derungs*, il secretari da la Lia rumantscha (LR), ils schurnalists. «Questa giada dentant sa tracti d'in nov agid tecnic, da l'uschenumnà support per la lingua che nus avain dapi curt a disposiziun, ina CD-ROM cun si la pli nova versiun dal Pledari grond.» Quella CD che cuntegna la banca electronica da datas linguisticas è vegnida preschentada alura dad *Anna-Alice Dazzi Gross*, la manadra dal post da rumantsch grischun e da l'informaticher *Arnold Loepfe*.

Dapi baud ventg onns

«Da l'onn 1983 ha creà la LR l'emprima da quellas bancas electronicas da datas linguisticas, a l'entschatta mo per il diever intern e surtut per las collavuraturas ed ils collavuraturers dal post da translaziun», ha ella quintà dal svilup dal Pledari grond (PG) electronic. Dal 1985 ha publictà la LR tenor ella il Pledari rumantsch grischun-tudestg / tudestg-rumantsch grischun e la

Grammatica elementara a basa da la banca electronica, la quala aveva quella giada var 30 000 endataziuns. «Dal 1988/89 daven-tan alura accessiblas parts da la banca da datas era ad utilisaders externs, p. ex. al Radio Rumantsch u a la chanzlia chantunala», ha declerà *Anna-Alice Dazzi Gross*. Da l'onn 1993 ha publictà la LR la banca da datas linguistica cun ca. 150 000 endataziuns en furma da cudesch. «Quai avain nus fatg per mussar en furma pli concreta ed er palpabla quants plects che existivan gia.» Quel cudesch è entant exhaust. L'emprima versiun electronica dal PG per diever extern era pronta dal 1994. Giu da dischettas pudevan ils clients da la LR chargiar il PG sin lur computers privats. Duas giadas èn vegnids fatgs uschenumnads «up-dates» dal PG e quest onn han ins mess tut la banca electronica da datas dal PG cun ca. 194 000 endataziuns sin CD-ROM.

Er numerusas locuziuns e modas da dir

Dapi la naschientscha dal rumantsch grischun lavura l'informaticher *Arnold Loepfe* per la LR. El ha stgaffi tut ils programs electronics surmanzunads, ed el sco expert ha er preschentà la nova versiun dal PG. «Il nov pledari cuntegna stgars 200 000

plect, var 4500 da quels èn verbs», ha'l ditg. Ch'il problem saja la conjugaziun da quels, la quala è tenor *Loepfe* savens in zic altra ch'èn ils idioms: «Perquai avain nus integrà en la nova versiun dal PG er lur conjugaziun.» En la CD-ROM chattan ins uss ils verbs en tut las persunas ed en tut ils temps, pia en indicativ e conjunctiv, perfin il cundizional ed il gerundi èn avant maun. Quai che ha dà blera lavur da programmar eran tenor *Loepfe* natiralmain ils verbs irregulars. Optimà han ins er la tschertga da plects: «L'utilisader dal PG po chattar plects rumantschs e tudestgs cun dar en l'entschatta, la part interna u la fin da quels.» Nov è er ch'ins chatta uss bleras expressiuns, locuziuns e modas da dir en il PG. Gia che l'utilizaziun dal nov PG è pli simpla vegn ad esser la CD-ROM in grond agid per tuts quels che lavuran cun rg. «Nossa finamira è da metter la banca electronica da datas linguisticas pli tard ina giada sin internet», ha dà *Anna Alice Dazzi Gross* a la fin anc in sguard vers l'avegnir.

Il nov Pledari Grond sin CD-ROM cun las conjugaziuns da tut ils verbs va en vendita a partir dal 1. da december 2001. El funcziuna cun DOS e tut las versiuns da Windows, però betg cun Mac. Ulteriuras infurmaziuns, cunzunt per utilisaders da Mac e Linux, chattan ins er sin la homepage da la LR: www.liarumantscha.ch.

Cun plaschair preschentan *Arnold Loepfe*, *Anna-Alice Dazzi Gross* e *Gion Antoni Derungs* (da san.) la nova CD-ROM cun il Pledari grond.